

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 100. — ŠTEV. 100.

NEW YORK, FRIDAY, APRIL 29, 1921. — PETEK, 29. APRILA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

NA TISOČE UMORJENIH V RUSKEM POGROMU

ŽRTVE PROGRAMOV V PROVINCI GOMEL ZNAŠAJO VEČ TI-SOČ MRTVIH TER NAD 60.000 PREŽIVELIH. — TO JE BAJE NAJSTRAŠNEJŠI PROGRAM V ZADNJIH PAR LETIH.

Ameriški židovski pomožni komitej v New Yorku je dobil v pretekli noči od svojega ravnatelja v Revalu sporočilo, v katerem se je glasilo, da je bil vprizorjen v provinci Gomel, v Beli Rusiji, program, tekom katerega je izgrubilo več tisoč ljudi življenje, dočim je bilo 60.000 nadaljnih orepanih, trpinčenih ali ranjenih.

Obseg in krvoločnost programa, — se glasi v poročilu, — sta deloma razvidna iz dejstva, da so v židovskem kraju Jučadinka banditi pomorili vse možke, ženske in otroke z izjemo dveh dojenčkov.

Dr. Frank Rosenblatt, ki se je pred kratkim vrnil iz Rusije, — kjer je vodil židovsko pomožno akcijo, je označil ta program kot najstrašnejšega, kar se jih je vprizorilo v zadnjih par letih. Ta naj-novejši židovski izbruh v družbi drugih, katere se je vprizorilo v zadnjih par mesecih v Beli Rusiji, je delo tolpe kmečkih banditov, — kot izjavlja dr. Rosenblatt.

V kabelskem poročilu glede programa v Gobel se glasi: — Banditstvo se naglo širi ter ogroža distrikte Rešica, Gomel in Lovosibkov. Število žrtve programa v Gobel okraju raste od dneva le dneva ter znaša sedaj nad šestdeset tisoč ranjenih in pohabljenih možkih, žensk in otrok, katere se je poglajalo iz njih hiš, poleg več tisočev ubitih in mrtvih. Begunci se koncentrirajo v Gomel. Položaj pomožnega komiteja za razdelitev pomoči je zelo kritičen, kajti komitej nima niti denarja niti zalog, in tudi ne delavcev, ki bi vršili delo. Nujno je treba, da se takoj pošlje zaloge, kajti velika večina žrtve strada, je naga ter živi v mrzlih hišah brez šip v oknih.

Petnajst odstotkov zalog, poslanih od ameriških židov v Rusi-jo, gre v Belo Rusijo, a dr. Rosenblatt je rekel, da se je vsprico re-snosti sedanjega položaja v Gomel okraju poslalo vse zaloge medi-cin, bandaž, hrane in obleke tjakaj, da se čimprej nudi pomoč žrt-vam pregromov v Gomel.

SAMOMOR JAPONSKEGA GE-NERALA. PREDSEDNIK UPA NA SKO-RAJŠNI MIR.

Tokio, Japonska, 27. aprila. — Generalni poročnik Saito, vrhovni poveljnik enajste japonske di-vizije v Vladivostoku, je izvršil v ponedeljek samomor. Njegova smrt je bila posledica smrti ame-riškega mornariškega poročnika Langdona, ki je bil ustreljen ja-nuarja meseca od neke japonske straže v Vladivostoku. General Saito je ali samega sebe smatral za slabost japonske vlade v njem nastopi z ozirom na ta dogodek.

Poročnik Langdon je ustrelil Tošigorō Otagavara, japonski vo-jak, ki je bil pozneje stavljen pred vojno sodišče, a oproščen. Obse-žen pa je bil na en mesec ječe, ker je podal napačne izjave in njego-vi višji častniki so bili strogo po-karjeni, ker ga niso primerno po-čeli glede njegovih dolžnosti in pravic.

PO PIVU HREPENE ŽEJNI, NE PA BOLNI.

Washington, D. C., 27. aprila. Ameriška protisalonska liga je danes pričela veliko kampanjo za sprintsje Volsteadove predloge proti pivu. Namen predloge je raz-veljaviti Palmerjevo odločbo, da se sme predpisovati pivo v zdra-vilne svrhe.

Po mnenju Antisalonke lige hrepene po pivu edinole žejni, ni-kakor pa ne bolniki.

TUDI CARSON BO Odstopil.

London, Anglija, 26. aprila. — Zdravniki so nasvetovali Sir Ed-wardu Carsonu, naj izstopi iz di-plomatične službe, ker potrebuje par mesecev popolen mir.

Carson je torej prisiljen storiti isto, kot je storil Bonar Law.

Važno za potnike.

Kdor želi v bližnji bodočnosti potovati v stari kraj, naj se obr-ne na nas, da mu pošljemo vsa navodila, kako je mogoče dobiti potni list.

Kdor že ima jugoslovanski ali ameriški potni list lahko potuje kadar hoče.

Kdor pa spada v zasedeno ozemlje, in želi potovati v staro domovino, mu še vedno lahko pre-akrbiemo potni list, kadar pride v New York.

V vsakem oziru se obrnite na trdko:

FRANK SAKSER STATE BANK
68 Cortlandt Street, New York

Nova slika soproge bivšega zakladniškega tajnika W. McAdoo-ja z dvema hčerka.

FRANCOSKA INVAZIJA ŠTIRJE IRCI UMRLI ZA SVOJO DOMOVINO

Zasedenje Ruhr okraja od strani Francozov bo odvisno od odobre-nja sveta min. predsednikov.

Pariz, Francija, 28. aprila. — O uporabi nadaljnjih kazni proti Nemčiji o določenju novih mej-nih ert med Poljsko ter nemško Gornjo Šlezijo, se bo razpravlja-lo na najvišjem zaveznem svet-u v Londonu, ki se bo vršil v so-boto. Tako se je izvedelo danes-tukaj. Svet bo omejil svoje raz-prave na ta dva predmeta, potem oblasti izvršile enajst smrtnih ob-ko je sklenil, da se bo pečal le z najbolj nujnimi zadevami.

Določanje meja med Poljsko in nemško Šlezijo naj bi temeljilo na poročilih plebiscitne komisije, ki je nadzorovala plebiscit ali ljudsko glasovanje v Gornji Šle-ziji ter na priporočilih sveta po-slanikov.

Glasi se, da bodo Združene dr-žave povabljene, naj pošljejo svo-jege zastopnika na londonsko kon-ferenco. V francoskih oficijelnih krogih se glasi, da bo ministrski predsednik Lloyd George, ki bo predsedoval sestanku, ker se bo vršil v angleškem glavnem mestu, odposlal tozadevno povabilo.

Glasi se, da ne bo francoski mi-nistrski predsednik odredil zase-denja Ruhr okraja v Nemčiji brez odobrenja zaveznikov. Izmenjava so bila poročila med Washing-tonom in Berlinom, Parizom in Londonom in številne stvari se bo-če mogoče završile, predno bodo francoske čete dobile povelje vko-rakati v Nemčijo, ker se noče slednja pokoriti reparacijskim za-htevam zaveznikov.

Reparacijska komisija je dolo-čila svoto 132.000.000.000 zlatih mark kot skupno odškodnino, ka-tero mora plačati Nemčija na te-melju člena 223. mirovne pogodbe, sklenjene v Versailles.

Sklep komisije je bil tekom pretekle noči oficijelno sporočen dr. von Oertzen, predsedniku nem-ske komisije za vojna bremena.

Tukajšnje nemško poslaništvo je izdalo dolgo ugotovilo, tikajo-če se reparacijskih ponudb Nem-čije. Trdi se, da je razlika med svoto, ki je vsebovana v zadnji ponudbi Nemčije, namreč 200 mi-liard zlatih mark ter pariško svoto 226.000.000.000 zlatih mark le malenkostna.

OPUST PROSLAVE 1. MAJA.

Madrid, Španija, 28. aprila. — Španska delavska federacija je sklenila vzdržati se vsakih manife-stacij na dan prvega maja in si-cer raditega, ker je novi policijski načelnik v Madridu prepove-dal sprovod po običajnih cestah ter dovolil sprevede le na perife-riji mesta.

Pariz, Francija, 28. aprila. — Stavei na strije in drugi uslužben-ci pri časopisih so sklenili, da ne bodo delali na dan prvega maja. Oni, ki so zaposleni pri tujtrajnih listih, ne bodo delali v soboto po-noči.

IZJAVA SCHWABA GLEDE NEMČIJE

Znani kapitalist Schwab pravi, da bo Nemčija preje normalna kot zaveznike deželo ali Amerika.

Charles M. Schwab je ponovil svoje svarilo, da se vrača Nemčija hitreje k normalnosti kot pa Združene države ali zavezniki narodi in sicer na obedu, katerega je priredila njemu na čast tr-govska zbornica države New York. Ta obed se je priredilo Mr. Schwabu v priznanje zaslug (!), katere si je stekel v vojnem ča-su za svojo deželo.

Nemčija prodaja danes pnevmatično orodje v Detroitu, odkoder smo nekoč pošiljali take produkte v Nemčijo, — je rekel Schwab. — Nemčija lahko prod-a v Angliji tona jekla za ceno, ki znaša dvajset dolarjev manj kot znašajo produktejski stroški ene tone jekla v Angliji.

Razlika je izključno le za-dava stroškov dela. Ceni se, da je v tej deželi pet milijonov ljudi brez dela. Vsled tega ima delavec prav tako velik interes pri restavraciji naše prosperitete kot kapita-list.

Delo v celem more biti plačano le tako kot delo v celoti za-sluzi. Če zahtevajo gotovi deli del-celavci kot jim gre, bodo do-bili drugi delci delavstva manj kot je njih delež. Delavski stroški pri izdelovanju jekla predstavlja-je danes 85 centov za vsaki dolar skupnih stroškov. Isto velja tudi glede drugih industrij. Delavski stroški so tudi vzrok naših visokih železniških pristojbin. Preje smo prodajali surovo železo z do-bižkom štirinajstih dolarjev pri-toni. Danes pa znaša produktejska ene tone surovega železa več kot kot štirinajst dolarjev. (Schwab ima prav, kar govori o visokih produktejskih stroških, a ne pove ničesar o dobičkih, katere sprav-ljajo kapitalisti ter tudi molči o tem, da kapitalisti takoj zapro-svoja podjetja, brez ozira na na-rod v splošnem ali delavca, kakor-hitro ne nesejo več tako ogromnih dobičkov kot so jih nosila v vo-jnem času. To je hinavščina, ki je razvidna na prvi pogled. Nemčija lahko ceneje prodaja svoje blago prvič raditega, ker so surovine cenejše, drugič ker je delo cenejše in tretjič ker se kapitalisti za-dovoljujejo z manjšimi dobički kot pa ameriškanji.)

TEŽKA NALOGA.

Ironwood, Mich., 28. aprila. — Ko je prišel zdravnik na neki tu-kajšnji dom, kamor je bil pokli-can, je našel John Matsona za-poslenega s tem, da je študiral dolg seznam imen, Matsson je iskal primerno ime za osemnajste-ga otroka v družini, ki je ženske-ga spola. Petnajst otrok je živih. Mati je stara štiri in štirideset let, oče pa šest in štirideset.

VELIKANSKI HIDROPLAN.

Včeraj zvečer ob polsedmih je dospel iz Washingtona v New York velikanski hidroplan Santa Maria. Pristal je na reki Hudson pri 83. česti. Iz Washingtona je odplul večeraj zjutraj ob osmih z desetimi osebami na krovu.

Ne odlašajte

ako nameravate naročiti vozni li-stek iz stare domovine za Vašo družino, sorodnika ali prijatelja. Pišite za cene in druga potrebna navodila na najstarejše in akup-no slovensko bančno podjetje:

FRANK SAKSER STATE BANK (potniški oddelak)

68 Cortlandt St., New York, N. Y.

BOLJŠA PONUDBA ZA ANGLEŠKE PREMOGARJE

VLADA HOČE ZAVAROVATI ANGLEŠKE PREMOGARJE PROTI SKRČENJU PLAČE ZA VEČ KOT PO TRI ŠILINGE NA DAN. STALIŠČE PREMOGARJEV ZA ENKRAT ŠE NI ZNANO.

London, Anglija, 28. aprila. — Danes je stavila vlada premo-garjem novo ponudbo in proti večeru je bilo opaziti vsepovsod upa-polno razpoloženje vsprico domneve, da se blizu konca mučnega in škodljivega spora med premogari in lastniki rogov.

Sir Robert Horne je v terek ponudil premogarski industriji vladno pomoč v takem obsegu, da ne bo skrčenje plač premogarjev tekom meseca maja presegalo tri šilinge in six pence za eno šifto. — Današnji predlog se je glasil, naj znaša maksimalno skrčenje po tri šilinge na šifto za mesec maj na narodni bazi s počasnim skrčenjem do avgusta, ko je pričakovati, da bodo razmere zopet normalne. — Ta dvojna ponudba je bila stavljen pod pogojem, da skleneta obe prizadeti stranki trajno uravnava.

Nadaljne konference se bodo vršile jutri ter je pričakovati, da bodo končni predlogi vlade in lastnikov predloženi sestanku premo-garskih delegatov, ki se bo vršil jutri zvečer.

Londonu preti skrčenje službe pouličnih železnice in če ne bo spor v premogarski industriji kmalu končan, bodo od nedelje na-prej prenehale obratovati številne stranske proge po deželi.

Zaenkrat ni še znano, kakšno stališče bodo zavzeli zastopniki premogarjev napram tem najnovejšim predlogom vlade in lastnikov rogov, vendar pa prevladuje naziranje, da bodo voditelji premo-garjev bolj popustljivi in zmerni v svojih zahtevah kot pa so bili do-sedaj in to prav posebno vsprico dejstva, da je pričela stavka že iz-vajati svoj neprijetni pritisk na premogarske delavce.

VIVIANI IN ZDružene DR-ŽAVE. SMRT ITALJANSKEGA ANAR-HISTA.

Pariz, Francija, 28. aprila. — Rene Viviani, posebni odposlanik Francije v Združenih državah, je govoril zelo optimistično o bodo-čnosti francosko-ameriških odnoša-jev v svojih pogovorih s pariški-mi časnikarji po povratku iz Združenih držav.

Prinšam nazaj več kot upa-nje, namreč gotovost zelo tesnega sodelovanja med Francijo in Ame-riko tako z ozirom na diplomacijo kot na finance, — je rekel prej-šnji ministrski predsednik.

Simpatije pretežne večine Ame-rikancev se nahajajo na strani Francije, — je rekel Viviani, — a te simpatije se kažejo na različ-ne načine v različnih delih de-žele. Združeni držav ni mogoče soditi kot celoto, kajti način sod-be o stvareh se zelo razlikuje v različnih mestih in državah.

Nobenega vzroka ni za strah, da bo spor med Združenimi dr-žavami ter japonsko radi otoka Yap rešen kot na miroljuben način, — je rekel Viviani poročevalen pa-riške izdaje londonskega Daily Mail.

Zelo laskavo se je tudi izrazil glede bodoče prosperitete ameri-škega naroda.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potem naše banke izvršujejo po nizki ceni, zanesljivo in hitro. Včeraj so bile naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštini čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron	\$2.35	1,000 kron	\$ 7.50
400 kron	\$3.10	5,000 kron	\$37.25
500 kron	\$3.85	10,000 kron	\$74.00

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir	\$ 2.90	500 lir	\$26.00
100 lir	\$ 5.40	1000 lir	\$51.00
300 lir	\$15.60		

NEMŠKA AVSTRIJA:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 3.05
5,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 14.00
10,000 nemško-avstrijskih kron	\$ 28.00
50,000 nemško-avstrijskih kron	\$140.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričako-vano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar dospe v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podruž-nic imamo zajamčene izvanredno ugodne pogoje, ki bodo velike ko-risti za one, ki se že ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslani najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank

62 Cortlandt Street, New York

Na begu.

Spisal Ksaver Meško.

I. Vzbudi se včasih človek sredi noči, tako tihe in skrivnostne, da nehoté pomisli: "Pa sem že v večnosti, ali še na svetu?" Vzbudi se, na široko odpre oči, upre jih v nebo in vidi pred seboj, tik nad posteljo, ob postelji, da bi samo trebal iztegniti roko, pa bi ga živga prijel, dogodek iz življenja. Lep in vesel je bil, pa se ga v srce vzradosti; mračen je bil in žalosten, pa te zazebe, zaboli, zaskeli do dna srca.

Ob belem dnevu odpre včasih človek na široko oči, vse zavzete, v začudenju se kresoe; zakaj neudoma je zazrl pred seboj dogodek iz življenja. Pred mesecem se je dogodil morda, morda pred tridesetimi leti, v rusni mladosti kdaj. Pa ti oživi pred dušo in pred očmi, kakor da ga je postavila v hipu pred te sama vsemočna roka božja. Lep in srečen je bil — v srce se vzradosti; mračen je bil in žalosten — zazebe te, zaboli, zaskeli do dna srca.

Tako gledam pred seboj čisto krat vse tiste dogodke v tihih nočeh, čestokrat ob delavnih, šumnih dneh. Ne mogel bi reči, česa je bolj polno srce ob teh spominih, grenkosti ali radosti. Sodim, da se ne motim, če pravim: radosti. Bodi nebo zahvaljivo za vse, za nesrečo in za srečo v nesreči, za preganjanje in sovraštvo, preizkušnje in trpljenje in za svoj blagoslov in svojo pomoč...

"Prositi, da se vaš beg ne zgodi pozimi ali v soboto — na praznik — zakaj velika bo stiska takrat", je napovedal in nas opozarjal že božji Učenik.

Jaz sem prosil pač slabo. Kaj — niti prosil nisem! Zakaj nikoli nisem mislil, da tdo pristi taki časi. In ravno na praznik se je zgodil moj beg, v neprijazni zimi, v dneh, polnih dežja, polnih snežnih metežev.

Svoj tretji beg mislim, 5. januarja 1919.

Prvi smo bežali že v ponedeljek dne 9. decembra 1918. Trije: g. dr. Cukala, župnik iz Podklostra pod Trbičem, g. Kuhlring, župni upravitelj iz Gorjan v Ziljski dolini, in jaz.

Že vse dni v začetku decembra je ležalo težko in grozeče v ozračju. Vedni sestanki nasprotnikov, čudni pogledi, škodoželjni nasmehi, če so me srečali, vse mi je kazalo in me opozarjalo, da se nekaj pripravlja. A otipati, prijeti nisem mogel nič določnega in gotovega.

Na Breznadežnega spočetja praznik, dne 8. decembra, so priredili Nemci in nemški socialni demokrati v Beljaku in v okolici — in, kakor sem pozneje izvedel, gori po vsi Ziljski dolini — več shodov. Med Nemce so se šteli seveda tudi naši "neško misleči ali Nemcem prijazni" Slovenci. Med pristnimi Nemci v Beljaku, posebno na najvišjih in najvplivnejših mestih, je bilo mnogo res čisti vrednih, visoko omikanih mož, ki smo mogli z njimi prav pametno govoriti in smo se navzlic narodnostnim nasprotjem čisto dobro razumeli. Socialni demokrati — res, tudi pri teh so bili zlasti na vodilnih mestih zelo pametni in pošteni možje, ki pa so jim polagoma izšli vjet iz rok kričaji in narodnostni nestrapneži — so bili prišli povsem ob pamet. Srdito so nasprotovali Slovencev in Jugoslovij. Bolelo me je to tem bolj, ker je ravno v beljaskem okraju že leta zmagoval socialnodemokratski poslanec edino s pomočjo Slovencev. Izbrati smo imeli pač le med dvema zlemama, med nemškim nacionalcem (dr. Angerjem), brezvercem in zagrizenim sovraženikom Slovencev, pa tudi zelo zmognim možem, in med socialnim demokratom. Izbrali smo manjše zlo — volili socialnega demokrata. Mene so po vsakih volitvah nemškonalacionalni listi hudopadali, kako da more duhovnik voliti rdečkarja.

Bog z njimi, socialnimi demokrati! Verjeli njihovi internacionalnosti itak nikoli nisem, ko so pa o vsaki priliki pokazali svoje nemško kopito.

Najhuji so bili "nemško misleči" Slovenci. Volče je to najgrša sorta ljudi pod milim Bogom.

Ko sem šel 8. decembra popoldne po blagoslovu iz cerkve, sem slišal iz sosedne protestantske gostilne silno vpitje. Vprašal sem ljudi, kaj da je, pa sem izvedel: "Nemci imajo zborovanje." Zanimal sem se, ker smo imeli prejšnjo nedeljo skupno zborovanje z zastopniki mesta zaradi aprovizacije: da daje mesto nam moko in sladkor, mi mestu mleko. Vprašal sem se, kaj da imajo danes spet, ko meni ni živa duša črnila besede o tem, kaj da bi me bili celo povabili.

Še so bili ljudje pri meni v župnem dvoranu, ko pride iz Beljaka gospos Rouahova, Slovenka, ki smo z njo in z njeno družino že leta prijateljsko obsevali.

Prosimo je, naj sede in potpi, da opravim z ljudmi.

Ko so stranke odšle, mi pravi: "Gospod župnik, ne ustrašite se, prinašam vam neprijetno novico." — Ker sem se med vojno v zaporih in v konfinacijah privadil že vsemu hudemu, se nisem ustrašil Postal pa sem radoveden: "Kakšno pa?" — "Odidele za nekaj dni oddot — zapreti vas hočejo." — "Že spet? Kdo pa?" — "Beljaski vojaški svet." — "Odkod veste to, gospa?" — "Gospa Papeževa s pošte mi je povedala. Prišla bi bila sama, pa se je morala peljati v Rož. Zato je prosila mene, naj grem sem in vas posvarim." — "Lepa hvala za vso skrb. A odkod ve gospa?" — "Povedal ji je vojak, ki je ud 'Soldatenrata'. Ali ni vedel, da je gospa znana z vami, ali vas je hotel po nji opozoriti, ne vem." — Zelo hvaležen sem bil obema gospe, naravno. Vendar se nisem še mogel odločiti. — "Danes ne morem več lahko od doma, večer bo kmalu. Jutri sem itak namenjen od doma, otrok grem spovedovat v Šteben. Pa odidem takoj po sveti maši. Ponoči menda vendar ne pridejo pome." — "Upajmo, da ne. A predolgo nikar ne odlašajte."

Odšel sem drugi dan šele proti enajstim. Ves čas je bil kdo pri meni, da ni bilo mogoče prej. Sicer je bila prva nevarnost že manjša: ponoči so prišli oddelki narodne straže iz moje vasi Bače ob Baškem jezeru in iz Maloš ob Štebnu. V prvi sili bi me ti že branili.

Ravno je zvonilo enajst — ob enajstih, ne opoldne, zvonil tam — ko sem šel čez polje kake četirure od cerkve. Naenkrat zagledam, da prihaja iz vasi Turdaniče. Jaz sem korakal nad vasio, truma mož in fantov, večina oborožena s puškami. Ko so mene zagledali, so postali, me gledali, nekateri hiteli čez nekaj hipov nazaj v vas. — "Ali mi bodo prestrigli pot in me prišli? Lastni farani!"

Tega videnja nisem mogel verjeti o njih. Stopal sem mirno, z naglavo bi jih bil le vzpodbudil. Nekajkrat sem se previdno ozrl — nikogar! Ko pa sem bil v gozdu, sem hitel navkreber, da mi je kmalu tekel pot po čelu. — "Če le srečno pridem v Šteben! Tam bom bolj varen." Prišel sem, slava Bogu!

Ko sva sedela v Štebnu s sosedom g. župnikom dr. Lučnikom pri kosilu, zaslišiva zunaj krepke korake. — "Najbrž so prišli pome", sem pomislil, a ostal pri tem povsem miren. Nevarnost vznemirja, dokler je daleč: če stoji pred vrati, stopa že v sobo, ne več. Zdaj se je treba pomeriti z njo; ali te zmagam, ali me uničiš.

Potrka, Vstopita g. dr. Cukala in g. Kuhlring.

"Kam pa vidva, gospola?"

"Beživa."

"Kam?"

"V Slovenijo, proti Kranjskemu."

"Zakaj pa?"

"Ker so naju Nemci in nemščurji pognali."

Pa sta nama pripovedovala svoje doživljanje.

Ko je prišel g. doktor prejšnji dan po pozni sv. maši iz cerkve, je bil ves trg poln ljudstva, kakor ob največjem sejmu. Pred cerkvijo so čakali podklosterski meščani z delavci z Zilice in na željo nadučiteljevo tudi šolska mladina! Naproti cerkve so bile postavljene strojnice. Kolovodje, puntarjevi, oboroženi s samokresi in ročnimi granatami, so zahtevali od gosпода, naj sname takoj slovensko trobojnico z zvoničarja. Ker se s samim brevijem v roki ni mogel bojevati proti strojnici in z večstoglavo množico in ker ni hotel pognati šest orožnikov, ki so bili pri cerkvi, v ne-

Kmetjska vstaja v Istri.

Vstaja v puljskem okraju vsled fašistovskega divjanja. — Več vasi zgorelo, zažgali fašisti. — Vojaštvo strelja. — Več mrtvih in ranjenih tekom bojev.

"Slovenski Narod" poroča o nasilstvu in moritvi, ki so jo vpirali fašisti v Pulju dne 5. aprila. Poročilo slove:

Celo noč so se vozili vojakci brigade Lombardija iz Pule v Karlovo. Kamijon za kamijonom, po mcrju pa torpedovke, kakor da bi šlo za pravo vojno. V obrambo so bili kmetje oboroženi. Potegnjeni so bile žice preko ceste in nagromadeno je bilo kamenje. Trije vojakci so bili menda ranjeni. Iz Vodnjana je tudi prišlo vojaštvo v spremstvu fašistov. Fašisti so celo noč potem, ko je vdrlo vojaštvo v vas, hodili okoli in zažigali. Zgorelo je več hiš. Prebivalstvo je odšlo iz vasi.

Karnio in okoliške kraje je zasedlo vojaštvo. Kmetje so se zbrali v Monticnu in vojaštvo skuša jih pregnati od tam. Vojaštvo se praviha na daljšo akcijo in je postavilo v sedanjih svojih pozicijah vojaške kuhinje in pripeljalo s seboj mnogo živeža. Aretiranih je bilo deset Hrvatov. Oblast ima zapisanih še 56 oseb za povzročitelje upora, vsega skupaj hoče aretirati okoli 70 oseb, ki so krive dogodkov po njihovem mnenju.

Okoli Karnice se vrši pravi lov na hrvatske kmete, ker italijanska oblast misli, da se hočejo združiti z uporniki v Karpanu. Poti v Karnice so zopet zabrikadirane na več krajih z drevjem in kamenjem. Vasi Segotiči in Vareski, Momoran in Cukoni so skoro popolnoma uničene po požaru. Fašisti so se zdivjali. Govori se tudi, da je v bojih padlo mnogo hrvatskih kmetov.

Iz Labinja se poroča o spopadih med hrvatskimi in italijanskimi delavci, ali gotovega se ne ve nič povedati. Najbrž si Italijanaš žele take spopade.

Poročajo se podrobnosti o karniških dogodkih. Prebivalstvo v Karnici je vedelo, kaj nameravajo fašisti, da hočejo prijeti, izgnati ali ustreliti dijaka Ciliga in jim zapaliti hiše, kakor delajo povsod. Zato je umevno, da so se postavili v obrambo, ko so prišli fašisti, vsi divji, proti Karnici. Zvonovi so zvonili, ljudstvo pa je reklo fašistom, naj gredo, odkoder so prišli, da nimajo v Karnici ničesar iskati. Namesto, da bi se bili fašisti vrnili, so se postavili z revolverji proti ljudstvu in so drli proti orožniški postaji. Kmetje so zabarikadirali dohode v Karnico v obsegu pet kilometrov, tako da iz Pule došlo vojaštvo ni moglo zlepa v Karnico vsled barikad in odpora kmetov. Vojaštvo je uporabilo svoje oklopne avtomobile in streljalo. Tuintam so bili boji, spetadi, vojaštvo je streljalo iz pušk, delovale so strojnice. Počasi so se kmetje umaknili na varnejše točke in vojaštvo se je polastilo Karnice, ki je bila skoro prazna.

Tu so stopili v akcijo fašisti iz Pule in Vodnjana. Najprvo so zažgali vasi Segotiči, rojstni kraj dijaka Ciliga, zgorela je vsa. — Potem so zažgali vasi Veli in Mali Vareski, Muntvoran, v vseh Cvek in Cukoni so sežgali več hiš. Pri Pekurčicah je zgorelo petnajst hiš.

V krniškem zalivu se nahaja torpedovka z dvesto možmi in pomorsko vojaštvo. Od brigade Lombardija sta prispela dva bataljona v Karnice in okolice. Ranjenih je nad sto oseb. Število mrtvih je znatno.

Tekom jutra se je infanterija združila z mornarji in fašisti ter potisnila kmete proti morskemu obali. Boj se bliža koncu. V Pulo neprestano vozijo ranjence.

enaki boj in smrt, je župnik po odločnem protestu ugodil njih zahtevi. Izginila je ponosna trobojnica iz visokih lin, zapeljana množica pa je ploskala, vpila, kričala, plesala. Zmagopijani sedejo kolovodje na ukaz raznih sočeljev, ki so seveda vsi rojeni iz slovenske matere, a vsi strastno goreči nasprotniki, ki svečani seji ter slovesno sklenjejo: "Župnik mora takoj izginiti!" Nato so praznovali zmagu z brezmejnimi popivanja. Vedno bolj raste razbresnelost, strasti se razpaljajo do skrajnosti. Kar pade beseda:

"Udarimo na farovž, doli s farjem, smrt farjem!" Polozaj je bil skrajno opasen. Župnik ni o vsem ničesar slutil, kar je okoli 8. ure zvečer zapel električni zvonec v župnišču. "Kdo je?" je vprašal župnik, ko je odpiral vrata. "Gospod, hitro odprite!" je dejal doktorju dobro znan glas. "No, kaj se je zgodilo, Matija? Ves bled si in komaj dihaš", je poizvedoval župnik ter peljal zastavnega fanta Matijo v sobo. "Gospod, še to noč morate naprej, ubiti vas hočejo, dobro sem slišal, kar pravim, mogoče ste že itak zastraženi."

"Ni mogoče!" — Pa Matija je le pravil in dokazoval ter trdil: "Tudi gorjanski gospod Kuhlring so že bežali! Videl sem jih, še naročili so mi: pojdite in naročite doktorju, da je zadnji čas, gre za življenje! Ubogajte in pojdite!" Župnik je pobral nekaj kosov obleke in šel ven v noč, k sosedu v št. Lenart, kjer je že našel sobratu Kuhlringa.

Zdaj potujeta dalje, v prijazen kraj, k prijaznejšim ljudem. Da so izdali nasprotniki proglas: "Vsi slovenski orožniki in vsi narodno zavedni duhovniki morajo iz Ziljske doline", sta pripovedovala.

Spoznal sem, da se moralo vendar tudi zaradi mene nekaj plesiti. In dasi sem bil poprej že sklenil, da se po spovedi vrnem mirno domov, sem se sedaj odločil: "Če je tako, grem še jaz z vama."

Popoldne smo dobili sporočilo, da je četa, ki sem jo videl ob Turdaničah, našo narodno stražo pri Mariji na Zilji napadla, razorožila in jo tirala v Beljak. Le eden fantov je ušel, kakor nekoč eden Jobovih služabnikov, da nam je nezgodo sporočil.

Zdaj je bilo še manj priporočljivo, vračati se. Pa smo bežali sve-

na 150.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specializirani v Pittsburghu, ki ima 24-letno prakso v zdravljenju vseh možnih bolezni.

Zastopanje krvi zdravi s glavnimi 500, ki ga je izumel dr. prof. Erlich. Če imate mogoče ali mehursko po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kolenih, prstih in istih istih vam bomo hitro in brez bolečin, ker ta bolezen nalez.

Vse možne bolezni zdravim po oči, kakor hitro opazite, da vam preneha zdravje, ne čakajte, temveč prite in jas vam ga bom soproj povrniti.

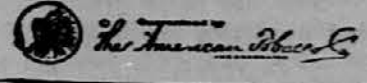
Hipertenzija ali vodno kilo odpravim v 10, urah in sicer brez operacije. Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in vseh istih pri puščanju vode, odpravim z gotovostjo.

Krvavitena, trganje, bolečina o-takline srbečice, akrofie in druge bolezni, ki nastanejo valed nečakite krvi, odpravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Nekateri drugi zdravniki rabijo to-maže, da vas razumejo. Jas nam je iz starega kraja, zato vas lahko zdravim, ker vas razumem slovenski. Uradne ure: ob delavskih od 9. do 6. Ob nedeljah od 9. do 5.

LUCKY STRIKE CIGARETTE

A že prihodnji petek dobim, ko maj da pridem opoldne iz šole obvestilo in svarilo, naj spet grem ker nameravajo priti v soboto pome in po nekega slovenskega nadporočnika. — "Ni mogoče!" pravi sestra nadporočnikovi, ki mi je bila prinesla novico. "Po poludne pridejo otroci k prvi svet spovedi. Pa jih vendar ne morem kar pustiti in bežati kakor najemnik, ko vidi, da prihaja volk."

Ko pridem ob štirih iz derkve, me spet pričakuje dekle, češ: starši so jo poslali, naj se nikar ne obotavljam, ampak naj grem. Se stra njena da je bila v mestu, kjer so ji z vso resnostjo zagotavljali, da smo v nevarnosti in naj izgi-

Dr. Koler
SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specializirani v Pittsburghu, ki ima 24-letno prakso v zdravljenju vseh možnih bolezni.

Zastopanje krvi zdravi s glavnimi 500, ki ga je izumel dr. prof. Erlich. Če imate mogoče ali mehursko po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kolenih, prstih in istih istih vam bomo hitro in brez bolečin, ker ta bolezen nalez.

Vse možne bolezni zdravim po oči, kakor hitro opazite, da vam preneha zdravje, ne čakajte, temveč prite in jas vam ga bom soproj povrniti.

Hipertenzija ali vodno kilo odpravim v 10, urah in sicer brez operacije. Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in vseh istih pri puščanju vode, odpravim z gotovostjo.

Krvavitena, trganje, bolečina o-takline srbečice, akrofie in druge bolezni, ki nastanejo valed nečakite krvi, odpravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Nekateri drugi zdravniki rabijo to-maže, da vas razumejo. Jas nam je iz starega kraja, zato vas lahko zdravim, ker vas razumem slovenski. Uradne ure: ob delavskih od 9. do 6. Ob nedeljah od 9. do 5.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specializirani v Pittsburghu, ki ima 24-letno prakso v zdravljenju vseh možnih bolezni.

Zastopanje krvi zdravi s glavnimi 500, ki ga je izumel dr. prof. Erlich. Če imate mogoče ali mehursko po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kolenih, prstih in istih istih vam bomo hitro in brez bolečin, ker ta bolezen nalez.

Vse možne bolezni zdravim po oči, kakor hitro opazite, da vam preneha zdravje, ne čakajte, temveč prite in jas vam ga bom soproj povrniti.

Hipertenzija ali vodno kilo odpravim v 10, urah in sicer brez operacije. Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in vseh istih pri puščanju vode, odpravim z gotovostjo.

Krvavitena, trganje, bolečina o-takline srbečice, akrofie in druge bolezni, ki nastanejo valed nečakite krvi, odpravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

nemo čim preje. Njen brat in nekaj naših fantov da je že odšlo. Proti večeru sem šel iz vasi, kakor bi šel na izprehod. Pa sem krenil na podružnico v Bače. Ker pa me niso zasledovali, tudi ne v soboto prišli na Ziljo po-me — najbrž so že izvedeli po vašcanih, da nisem doma — sem se v nedeljo vrnil.

(Dalje prihodnjic.)

Fašisti
so zopet zborovali v Trstu in zopet so se razgovarjali o volitvah. Znova so se zakleli, da napro vse sile in uporabijo vsa sredstva v vrhu, da pokaže Julijska Benešija pri volitvah italijansko lice. Plebiscit pomenijo volitve, pravijo fašisti, in za plebiscit mora v boj vsak Italijan z vsemi sredstvi proti Jugoslovenom.

BRZOPARNIK
Calabria
Cunard-Anchor črte
odpluje
17. maja
v TRST
Cena za III. razred \$120.00
Cena za II. razred \$180.00
vštevši vojni davek.
Za vsa pojasnila se obrnite na trdko
FRANK SAKSER STATE BANK
WSS WSS WSS WSS WSS WSS

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street, New York
GENERALNO ZASTOPSTVO
Jadranske Banke
in vseh njenih podružnic.
Jugoslavija:
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.
Italija:
Trst, Opatija, Zadar.
Nemška Avstrija:
Dunaj.
Izvršuje hitro in poceni denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji in Nemški Avstriji.
Izdaja čeke v kronah, lirah in dolarjih plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.
Prodaja parobrodne in železniške vožnje listke na vse kraje in za vse črte.
Izstavlja tudi čeke plačljive v efektivnem zlatu pri Jadranski banki in njenih podružnicah s pridržkom, da se izplačajo v napoleonih ali angleških šterlingih, ako ni na razpolago ameriških dolarjev v zlatu.
Zajamčeni so nam pri Jadranski banki izvanredno ugodni pogoji, ki bodo velike koristi za one, ki se bodo posluževali naše banke.
Slovenci, prijatelji in poznavalci naše banke so vljudo naproseni, da opozorijo na ta naš oglas svoje znanice iz Hrvatske, Dalmacije, Istre, Goriske in Črnogore.
za
FRANK SAKSER STATE BANK
FRANK SAKSER, predsednik.

Mazola peče okusna jajca in slanino.
Razna okusna jedila, katera pripravljajo slovenske gospodinje, se lahko napravijo še bolj okusna z uporabo Mazole namesto navadnih masčob ali masti. Ne oziirajte se na to, kakšne masti se se posluževali dosedaj, nobena ni boljša glede kakovosti in posebnosti kot je Mazola — čisto želiščno olje.
Poskusajte Mazolo enkrat, in nikdar več se ne boste posluževali masti ali masla za peko jajc in slanine, rib, krompirja, itd. Čudovito izboljša vašo hrano ter da raznim navadnim jedem izborn okus.
Za globoko peko je Mazola veliko boljša in veliko bolj poceni kot so navadne masčobe. Mazola je 100% čista želiščna mast. Ne vsebuje vla-g. Maslo ali masti vsebujeja precejšen odstotek vode osiroma vlage. Poleg tega je mogoče uporabljati isto Mazolo zopet in zopet, celo če ste pekli ribo ali čebulo. Zadostno precejeno, postane olje čisto sveže za uporabo kake druge hrane, kajti ne prenaša niti duha niti okusa od ene hrane na drugo. Ne kot maslo ali mast, jo je mogoče segreti do visoke topline, ne da bi napolnila vaše kuhinje z dimom.
Vse gročarije in delikatese prodajajo Mazolo v kanah po pintu, kvar-tu, pol galone ali galone.
Garancija:
Če niste popolnoma zadovoljni s kakovostjo in ceno Mazole, vam bo vaš grocer vrnil denar.
CORN PRODUCTS REFINING COMPANY
17 Battery Place, New York.

